

ÚTMUTATÓ AZ I. DIDAKTIKAI FOKOZATI DOLGOZAT ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

A jelen útmutató azért készült, hogy azokat a pedagógusokat segítse, akik módszertani-tudományos dolgozatot írnak az I. didaktikai fokozat megszerzéséhez. Az útmutató iránymutató jellegű. A jelen dokumentumban részletezett irányvonalak és kritériumok a jogszabályi keretben rögzített főbb kritériumok figyelembevételével alakíthatók a szakosodás függvényében.

A dolgozat kidolgozására vonatkozó főbb kritériumok **a közoktatás személyzetének továbbképzésére vonatkozó módszertan 13. mellékletében** található (2011. évi 5561. sz. miniszteri rendelet és ennek módosításai, kiegészítései). A 35. cikk (1) bekezdése értelmében *a módszertani-tudományos dolgozat kidolgozásának célja a jelölt azon képességeinek bemutatása, hogy hasznosítani tudja az oktatói tapasztalatait, és megfelelően alkalmazza a tudományos és pedagógiai kutatási módszereket.*

Az I. didaktikai fokozat megszerzéséhez szükséges dolgozat tudományos jellegű, amit az akadémiai írás alapelvei szerint kell megírni.

Általános irányvonalak és szabályozások (a közoktatás személyzetének továbbképzésére vonatkozó módszertan kivonata)

25. cikk

- (1) bekezdés: Az I. didaktikai fokozat odaítélése azt jelenti, hogy a pedagógus magas szintű szakmai érettséget és szakértelmet szerzett, amelyet az iskolai oktatási környezetben hasznosítani tud.

35. cikk

- (1) bekezdés: A módszertani-tudományos dolgozatot a jelentkezés évében február 15. és a következő év augusztus 31. között kell megírni.
- (6) bekezdés: A jelölt köteles a közösen meghatározott ütemterv szerint együttműködni a témavezető tanárral a dolgozat megírásának teljes időtartama alatt. Ennek elmulasztása esetén a témavezetőnek joga van megtagadni a dolgozat írásos jóváhagyását, amit az e módszertanban meghatározott határidőre kell benyújtani.

- (8) bekezdés: A jelölt és a tudományos irányító egyaránt felelős a módszertani-tudományos dolgozat tartalmáért és minőségéért, valamint a tudományos munkára és szerzői jogokra vonatkozó jogi és etikai követelmények betartásáért.
- (9) bekezdés: A tudományos irányító által adott érdemjegy a dolgozat és a jelölt módszertani-tudományos teljesítményének minőségét is tükrözi.
- (11) bekezdés: A módszertani-tudományos dolgozatokat a felvételi tanévét követő augusztus 31-ig kell benyújtani az oktatási intézményekben, bekötött nyomtatott formában, valamint CD-n elektronikusan, PDF formátumban. A dolgozat utolsó oldala tartalmazza a jelölt saját felelősségére tett eredetiségi nyilatkozatát, amelyből kiderül, hogy: a) a jelölt a dolgozatot saját maga készítette, és teljes egészében az ő munkája; b) más forrásokat nem használt fel a bibliográfiában felsoroltakon kívül; c) nem vett át hivatkozás és forrásmegnevezés nélkül más dolgozatokból vagy forrásokból származó szövegeket, adatokat vagy grafikai elemeket, beleértve a jelölt korábbi munkáit is; d) korábban nem használta fel a dolgozatot más vizsgák alkalmával.
- (12) bekezdés: A dolgozat benyújtásához a tudományos irányító írásos jóváhagyása szükséges. Ha a dolgozat nem kap jóváhagyást, a tudományos irányító köteles megindokolni az elutasítás okát. Azok a jelöltek, akiknek a dolgozatát nem hagyták jóvá, a dolgozat benyújtásának határidejétől számított két napon belül fellebbezést nyújthatnak be. A fellebbezéseket a benyújtás időpontjától számított három napon belül kell elbírálni.

A. Irányvonalak a dolgozat megírásához

I. A dolgozat témája

A téma tükrözi a jelölt szakterületét, a kutatásnak elméleti és gyakorlati jelentősége legyen:

- A téma aktuális problémakört tükröz, amely jelentős az iskolai gyakorlat vagy a pedagógiai jelenségek megismerése szempontjából;
- A téma egyénileg, a jelölt rendelkezésére álló időben és eszközökkel tanulmányozható;
- A téma mélyreható vizsgálata a vizsgált kérdésre választ, értelmezést, egy vagy több tudományos és módszertani megoldást kínál.

A téma pontos meghatározása a következőket feltételezi:

- Pontos és világosan meghatározott szakkifejezések használata;
- A kutatás kontextusa, amely a téma relevanciáját tükrözi;
- A kutatás, majd a dolgozat során tárgyalt probléma világos megfogalmazása;
- A célcsoport kijelölése (amennyiben esedékes).

II. A dolgozat címe

A cím lehet:

- **Tömör:** Összekapcsolja a dolgozat kulcskifejezéseit, amelyek a legpontosabban fejezik ki a dolgozat szakterületét/ tantervi területét/ tantárgyát.

Példa: *Interaktív tanítási–tanulási módszerek alkalmazása a magyar nyelv és irodalom oktatásában* vagy: *Interaktív tanítás a magyar nyelv és irodalom oktatásában*

- **Leíró:** Leírja az elméleti és alkalmazott kutatás független és függő változói közötti kapcsolatot.

Példa: Az interaktív tanítási–tanulási módszerek hatása a letérképezési kompetenciák kialakítására az általános iskolai tanulók körében

Szemponatok a cím megfogalmazásához:

- A cím operatív és átfogó legyen.
- A cím összhangban legyen a dolgozat tartalmával.
- A cím előrevetítheti a dolgozatban alkalmazott kutatás típusát (elméleti, alkalmazott, esettanulmány stb.).

A dolgozat címét az I. fokozat felvételijén határozzák meg, és az változatlan marad a dolgozat védéséig.

A dolgozat szerkezete

A dolgozatot fejezetekre bontva, logikusan kell felépíteni a gondolatmenet logikája szerint úgy, hogy egységes szöveget alkosson. Az elméleti fejezeteknek a dolgozat témája szempontjából relevánsnak kell lenniük, és egyértelmű legyen, hogy az elméleti rész miként kapcsolódik a témához és a kutatási eredményeihez. Azt javasoljuk, hogy a dolgozat legfeljebb három elméleti, és legfeljebb két, kutatási eredményeket tárgyaló fejezetből álljon.

III. Bevezetés / Érvelés / A témaválasztás indoklása

Ez a rész a dolgozat témakörének általános leírását, valamint a vizsgált téma körülhatárolását foglalja magába.

A bevezetésben a szerző:

- megnevezi a paradigmát, az elméletet/ elméleteket, amelyeket a dolgozat során alkalmaz vagy alkalmazott, és a dolgozathoz kapcsolódó tudományos irányzatot;
- alá kell támasztania, hogy ismeri a terület legújabb tudományos irányzatait/ kérdéseit/ dilemmáit, valamint a tudományterület legfontosabb kutatóit;
- ki kell emelnie a dolgozat általános vagy konkrét kérdéseit. Más szóval, be kell mutatni, hogy a jelen dolgozat milyen új eredménnyel járul hozzá a vizsgált terület/ téma kutatásához.

A részletek ismertetése nélkül, a bevezetésben meg kell említeni:

- A dolgozatban szereplő kutatások típusát (alkalmazott, elméleti stb.);
- A kutatás kérdéseit/ hipotézis(ek)e)t;
- A szerző legfontosabb eredményeit (mind az elméleti, mind az alkalmazott kutatások terén).

A bevezetés kiemelheti azokat a tudományos és személyes indítékokat, amelyek befolyásolták a szerző témaválasztását.

A témaválasztás indoklása nem szorítkozhat kizárólag személyes okok/ érvek felsorolására.

A *tudományos indíték* a következőkre irányulhat:

- a vizsgált téma újdonságára;
- a vizsgált téma fontosságára a tudományterület és/vagy a gyakorlat szempontjából;
- a téma tárgyalásának hiányára/ bizonyos magyarázatok hiányára/ gyakorlati megoldások hiányára/ a téma vagy terület szűkebb kifejtésére a meglévő szakirodalomban.

A *személyes indíték* a következőkre irányulhat:

- az ugyanabban a témakörben vagy kapcsolódó témakörben végzett korábbi vizsgálatokra;
- azokra a szakmai vagy személyes tapasztalatokra, amelyek kérdésfelvetésre, gyakorlati megoldások keresésére készítették a szerzőt;

- egyéb tanulmányi tapasztalatokra: egy szakkönyv olvasása, egy személyes vonatkozású probléma felismerése stb.

IV. Az elméleti megalapozás

Ez a rész a címben megjelölt téma **elméleti keretét** (tudományos, pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, filozófiai) mutatja be. Ennek a kidolgozása alapos dokumentációs folyamatot és a meglévő szakirodalom felhasználását igényli.

Ennek a résznek a célja, hogy biztosítsa a kutatás elméleti alapját annak érdekében, hogy a dolgozat elméleti és kutatási része egységet alkosson.

A dolgozat ezen része a legfontosabb és legfrissebb eredményeket (információforrásokat, tanulmányokat, kutatási projekteket) részletezi a vizsgált téma, valamint a pedagógiai és módszertani elmélet kapcsán.

A meglévő eredményeket nem feltétlenül időrendi sorrendben kell tárgyalni, hanem a szerző értelmezése alapján.

Ennek érdekében javasoljuk, hogy a dolgozat szerzője:

- foglalja össze a szakirodalomban meglévő releváns gondolatokat, véleményeket és megközelítéseket;
- kritikusan és érvekkel alátámasztva elemezze a szakirodalomban fellelhető meglátásokat;
- mutassa be saját értelmezését és nézőpontját, amelyet a szakirodalomban található adatok alapján indokol;
- saját munkadefiníciókat dolgozzon ki stb.

A dolgozat elméleti részének felépítése

Az elméleti rész egy vagy több fejezetből állhat (a részek száma a választott témától, a szerző témáról alkotott elképzelésétől, illetve a téma szakirodalomban való megjelenésének terjedelmétől függően változhat).

Az elméleti rész felépítése több típusú lehet lehet:

- *Lineáris*: a címben szereplő alapfogalmak mindegyike egy-egy alfejezetet képez a dolgozat ezen részében;
- *Szintetikus*: az alfejezetek a következőket tükrözik:

- az összes résztéma elméleti alapjait, amelyet a dolgozat címe vagy témája magában foglal;
- a vizsgált terület legfrissebb kutatási eredményeit: transzverzális elemzéseket;
- a terület gyakorlati alkalmazását.
- *A két megközelítés kombinációja.*

Az elméleti megalapozásnak tükröznie kell azt, hogy a szerző hogyan értelmezi a vizsgált témát, a meglévő szakirodalomhoz való kritikai viszonyulását, valamint a témával kapcsolatos kérdések felismerését és értelmezését.

Az elméleti megalapozásnak bizonyítania kell, hogy a szerző mélyrehatóan ismeri a vizsgált terület szakirodalmi és pszichopedagógiai elméleteit/ kutatásait, a vizsgált témában és pszichopedagógiai kontextusban egyaránt tisztában van a legújabb eredményekkel, és hogy ezek az eredmények kiindulópontként szolgálnak a dolgozatban szereplő kutatás megtervezéséhez, lebonyolításához és az eredmények értelmezéséhez.

Az elméleti megalapozásból nem hiányozhatnak:

- utalások az adott területen elismert szerzőkre;
- utalások a friss forrásokra/ szakirodalomra;
- utalások a terület legújabb elméleteire;
- gondolatok a vizsgált elméletek gyakorlati alkalmazásairól;
- az elméleti fejtegetésben és ennek alkalmazásában azonosított problémák leírása;
- kutatási kérdések;
- megoldási lehetőségek a felmerült dilemmákra és kérdésekre.

Figyelem: Ebben a részben ismerteti a szerző a dolgozatban alkalmazott terminológiát, amely alapján **legyen következetes a dolgozat egészében a szakmai terminológia használatában. A szakkifejezéseket ugyanabban az értelemben kell használni a dolgozat során. Kerülni kell túl sok szinonima használatát.**

A szakirodalomra való hivatkozásokra az APA (Amerikai Pszichológiai Társaság) rendszerét alkalmazzuk:

- Ha a szerző nevét az általa megfogalmazott gondolat előtt szeretnénk említeni, a következő formát kell használni: *Jones magyarázata szerint* (1998), ...[*gondolat*].
- Ha a bibliográfiai hivatkozást a gondolat közzlése után helyezük el, a hivatkozást zárójelben kell feltüntetni, megadva a szerző nevét és a publikáció évét a következőképpen: [szöveg] (Jones: 1998).
- Idézetek esetén: a bibliográfiai hivatkozást az idézet végén kell feltüntetni, amelyet idézőjelek között kell közölni, megadva a szerző nevét, a publikáció évét és az oldal számát: *idézet* (Jones 1998: 188).

A jelölt szakterülete függvényében és a témavezetővel való megegyezés alapján más hivatkozási rendszer is használható, különösen, ha az adott szakterületen széles körben elterjedt. Azonban fontos, hogy a dolgozat során következetesen ugyanazt a hivatkozási rendszert alkalmazzuk.

Ellenőrző lista **az elméleti megalapozáshoz:**

- A szakszöveg, amelyre a szerző hivatkozik, releváns és friss eredményeket tartalmaz.
- A szerző kritikusan viszonyul a meglévő szakirodalomhoz (feldolgozza, értelmezi), és olyan következtetéseket fogalmaz meg, amelyek új ismereteket, hipotetikus dedukciókat vagy új kutatási irányokat képviselnek.
- Az elméleti rész alátámasztja és megalapozza a gyakorlati részt.
- A felhasznált bibliográfiai források (magyar és külföldi; új és klasszikus) elegendőek és helyesen vannak feltüntetve.
- A bibliográfiai források idézése helyes.
- A szöveg nyelvi megformáltsága megfelelő.
- A szöveg eredeti a szakirodalom kiválasztásában, felhasználásában és a kritikai elemzésben.

V. A kutatási eredmények tárgyalása

Ez a rész a szerző eredményeit írja le a tanulmányozott témáról. Tartalmazza a szerző kutatásának lépéseit, és bemutatja a szerző eredményeit. Az eredmények tárgyalása a dolgozatnak legalább a felét kell kitennie.

A kutatás fajtája lehet:

- **Leíró kutatás:** leírja/ kifejti a változók közötti kapcsolatot, és előrevetíti az esetleges gyakorlati megoldásokat.
- **Korrelációs kutatás:** elemzi a változók közötti korrelációkat, mérve ezek statisztikai relevanciáját, és magyarázva a korrelációk megnyilvánulásának irányát.
- **Kísérleti kutatás:** egy vagy több kutatási hipotézis igazságértékét vizsgálja (a kutatás végén meg kell állapítani, hogy a végzett kutatás alapján a hipotézist érvényes-e).
- **Esettanulmány:** akkor alkalmazható, ha a vizsgált valóság olyan egyedi formákat ölt, amely esetben nem lehetséges az általánosítás.

A tanulmányozott témától és a szakterülettől függően más típusú kutatás is alkalmazható.

A I. fokozat jelöltjei alkalmazott pedagógiai kutatást végeznek, kiemelve a módszertani szempontokat. A pedagógiai kutatás célja egy oktatási területen lévő téma empirikus, tudományos módszerekkel történő vizsgálata, annak megértése és újítása érdekében. Ennek következtében a jelölteknek folyamatosan szem előtt kell tartaniuk, hogy a végzett tanulmányok eredményeként javaslatokat tegyenek az oktatási gyakorlat javítására.

A kutatás leírásának szerkezete

A. A kutatási folyamat leírása

Ez a rész gyakorlatilag egy kutatási beszámoló: a végzett vizsgálatok paramétereinek leírását tartalmazza. A jelölt által alkalmazott kutatás függvényében a következő szempontok részletezése ajánlott:

- **A kutatás célja**

A kutatás célja azt a meghatározott kutatási szándékot foglalja magában, amelyet a szerző vállal. Ez a szándék a szerzőre vonatkozik, és nem a kutatásban részt vevő alanyokra, ahogyan azt gyakran tévesen értelmezik.

Továbbá a célok nem fedik le a fejlesztési terv céljait, és nem esnek egybe a kutatás során végzett oktatási tevékenységek céljaival sem. Logikusan következnek a munka első részében leírt elméleti megalapozásból, és célravezetően vannak megfogalmazva.

- **A kutatás hipotézise/ hipotézisei**

A kutatás hipotézisei összekapcsolják:

- (kísérleti kutatások esetében) a független változót a függő változóval megmutatva, hogy a független változó miként hat a függő változóra (a hatás intenzitása, a két változókatéória közötti arány, a változás látható területe, a változás iránya);
- (korrelációk kutatások esetében) a kutatás változóit, előre jelezve a változók közötti lehetséges korrelációkat.

Ne fogalmazzon meg homályos kijelentéseket, mint például: „Az óvodások nyelvfejlesztési programja jelentősen hozzájárul ...” Ehelyett mutassa be a program sajátosságait, és emelje ki, miben különbözik az óvodások számára kifejlesztett más nyelvi fejlesztési programoktól. Hivatkozzon a program meghatározó sajátosságára, például: „A játékos nyelvfejlesztő program, amelyben a didaktikai játékok összekapcsolódnak a kooperatív tanulással, jelentősen hozzájárul az óvodások szóbeli kommunikációs készségeinek gyors fejlődéséhez.”

A hipotéziseknek a következő követelményeknek kell megfelelniük:

- A hipotéziseknek logikusan levezetettnek kell lenniük az elméleti háttér kontextusában.
- Legyenek valószerűek és ellenőrizhetőek.
- Eredetiség: tükrözzék az új összefüggéseket a független és függő változók között.
- Kevés, ugyanakkor a kutatási probléma megértésében lényeges hipotézis legyen.
- Ha a kutatási kérdések általánosak, a hipotéziseknek ki kell fejteniük ezeket.
- A hipotéziseket jelen időben és kijelentő módban kell megfogalmazni.

- **A független és függő változók**

Azokat a szempontokat, aspektusokat nevezzük változóknak, amelyeket a szerző vizsgálni kíván a kutatás során.

A független változó az a tényező, amelynek lényeges (ok-okozati) hatása lehet bizonyos eredményekre vagy viselkedésmódokra, amelyek függő változók lesznek. **A függő változó pedig az a tényező,** amely változik a független változó hatására.

- **A kutatás során alkalmazott módszerek és eszközök**

Figyeljünk a használt módszerek pontos azonosítására, valamint a módszerek és a munkaeszközök közötti különbségtételre. Például a kérdőív a felmérési módszer egy munkaeszköze.

Minden függő változó esetében meg kell határozni a méréshez használt eszközt.

Ennek a résznek nem kell elméleti információkat tartalmazni az alkalmazott módszerek és eszközök sajátosságairól. Csak a kutatásban alkalmazott módszereket és eszközöket kell tárgyalni, és bemutatni az alkalmazásuk módját.

Itt részletesen tárgyalhatja az eszközöket, valamint ezek jellegét (eredeti, átvett, adaptált, a hazai populáción érvényesített stb.).

- **A kutatás helyszíne, időtartama és szakaszai**

Nagyon hasznos, ha táblázatos formában tünteti fel a kutatás során alkalmazott módszereket és munkaeszközöket, összhangban a kutatás szakaszaival és az elvégzett vizsgálattal, hogy az összefüggések egyértelműen látsszanak.

Ebben a részben narratív módon kerül bemutatásra az elvégzett kutatási folyamat, kiemelve a következőket:

- Beavatkozások száma;
- A kutatás folyamata;
- A kutatás követésének módszerei;
- A mérések száma és gyakorisága;
- Az adatok értelmezésére használt módszerek és eljárások.

Kísérleti tanulmány esetén a kutatás szakaszainak gyakran alkalmazott formája: előfelmérés, felmérés, utófelmérés, újrafelmérés.

- **A mintavétel.** A jelölt az adatközlők olyan csoportját választja, akik a kutatás célcsoportját képviselik, figyelve arra, hogy reprezentatív mintát kapjon.
- Pedagógiai kísérleti kutatásban a változók jobb ellenőrzése érdekében kétféle mintát ajánlott használni: kísérleti csoportot (amelyen a kísérleti beavatkozás történik) és kontrollcsoportot (amely csak a kezdeti és a záró tesztelésen vesz részt, de nem vesz részt a beavatkozáson; összehasonlítjuk a kísérleti csoporton és a kontrollcsoporton megfigyelt hatásokat).

Ebben a részben meg kell említeni:

- A minta/ minták nagyságát (adatközlők számát);

- A minta/ minták kiválasztási és kezelésének módját;
- Az adatközlőkre vonatkozó egyéb releváns adatokat. Csak azokat a részleteket kell megadni, amelyek relevánsak az adott kutatáshoz (például nem szükséges a résztvevők csoportosítása a szülők iskolai végzettsége alapján, ha ez a változó nem kerül vizsgálatra a kutatás során).

Ez a rész **NEM** tárgyalhatja az adatok mennyiségét és a kutatás eredményeinek elemzését, ugyanis ezeket a dolgozat következő részében kell bemutatni.

B. Az eredmények bemutatása és értelmezése

Ez a rész minőségi és mennyiségi szempontból **ismerteti** és **elemzi** a kutatás eredményeit. Az ebben a részben bemutatott eredményeknek **szoros kapcsolatban kell állniuk a hipotézisekkel, és egyértelműen meg kell állapítani a hipotézis érvényességét.**

Az adatokat tömören, táblázatok, grafikonok, hisztogramok formájában strukturáltan mutassa be. Ezeket az adatforrásokat mindig kövesse az adatok elemzése és értelmezése, egy oldalra legfeljebb két ábra/ táblázat kerüljön. Nem elegendő például annyit állítani, hogy „a tanulók 30%-a 9-es jegyet szerzett”. Részletezni kell, miért fontos ez, és milyen jelentőséggel bír a vizsgált hipotézis(ek) szempontjából.

A kapott adatokra nyújtott értelmezések legyenek reálisak és megfontoltak. Kerülje az elhamarkodott általánosításokat és a túlzó kifejezéseket (pl. „rendkívül...”, „kulcsfontosságú”, „életbevágóan fontos” stb.). Ugyanakkor próbálja meg azonosítani az adatokban a mintázatokat, közös jellemzőket és a valóság működésének modelljeit.

Kerülje a túl általános megállapításokat: pl. „Az X szempont nagyon fontos.” Az ilyen kijelentések esetében indokolni kell, miért tartja ezt fontosnak, és mely konkrét területre, részletre vonatkozik X jelentősége.

Mutassa be, hogy az eredmények érvényesítik-e vagy megcáfolják a hipotézist/ hipotéziseket. Emellett fejtse ki, milyen mértékben illeszkednek az adatok a szakirodalom korábbi eredményeihez, kiemelve saját kutatásának sajátos vonatkozásait.

Ellenőrző lista a kutatás leírásának fő szempontjaihoz

- A kutatási terv összhangban van a megfogalmazott célkitűzésekkel, és lehetővé teszi a hipotézisek tesztelését.
- A célkitűzések helyesen vannak megfogalmazva és reálisak.
- A kutatási terv hipotézisei helyesen vannak megfogalmazva.
- A résztvevők mintája jól van meghatározva.
- A tartalmi minta reprezentatív minőségi és mennyiségi szempontból.
- A módszertan megfelelő és összhangban van a kutatás célkitűzéseivel.
- A kutatási eszközök megfelelőek a célkitűzések és hipotézisek vizsgálatához.
- A kutatás lépései koherensen és logikusan vannak bemutatva.
- Az adatok értelmezése a megfogalmazott hipotézisek igazságtartalmának kiemelése érdekében történik.

VI. Következtetések

A dolgozat következtetéseinek megfogalmazásakor a következő ajánlásokat veheti figyelembe:

- A következtetéseket tömören, objektíven kell megfogalmazni, és közvetlen kapcsolatban kell állniuk a dolgozatban szereplő gondolatokkal.
- A következtetések megerősítik a bevezetésben megfogalmazott fő gondolatot/ tézist/ hipotézist és a célkitűzéseket.
- Összefoglalják a tartalom fő pontjait, de nem azonosak a végzett kutatás részletes összegzésével. A hangsúly az elért eredményeken van, mind az elméleti következtetések, mind a gyakorlati hozzájárulások tekintetében. Adott esetben külön megfogalmazhatók a saját kutatás következtetései és az általános következtetések.
- Végső értékelést adnak a dolgozat/ tézis/ hipotézis témájáról, tágabb kontextusban is kiemelve az eredmények jelentőségét.
- Az oktatási gyakorlat javítására vonatkozó javaslatokat/ ajánlásokat/ kilátásokat tartalmaznak.
- További reflexióra vagy kiegészítő kutatásra hívják fel a figyelmet, és jelzik a lehetséges jövőbeli kutatási irányokat.

A következtetések folytatásaként megfogalmazhatóak a kutatás korlátai, az esetleges jövőbeni kutatási irányok, valamint néhány magyarázat vagy részlet a kutatási etika kontextusában (a kutató státusza a kutatás során, a kutatási eredmények felhasználására vonatkozó szabályok betartása, a kutatás néhány etikai vonatkozása stb.).

A következtetések főbb szempontjainak ellenőrző listája

- A dolgozat következtetései reálisak, tömören megfogalmazottak, és közvetlen kapcsolatban állnak a dolgozat tartalmával.
- A következtetések előrevetítik a jövőbeni kutatási irányokat.
- Megfelelően kiemelték a kutatás esetleges korlátai.
- Megfelelően hangsúlyozottak az esetleges etikai vonatkozások.

VII. Bibliográfia

A dolgozat végén kötelező a felhasznált bibliográfia feltüntetése. A bibliográfia az összes felhasznált forrást tartalmazza, amelyre hivatkozik a szöveg. A lista további forrásokat is tartalmazhat, amelyekre a szövegben nem történt utalás, de amelyeket a jelölt használt a dokumentációs folyamat során. A bibliográfia alapvető bibliográfiai forrásokat, valamint a vizsgált területen a legújabb címeket is magában foglalja.

A listában szerepelniük kell mind a szakterülethez tartozó dokumentációs forrásoknak, mind a tanulmányozott témához kapcsolódó pszichopedagógiai forrásoknak.

A bibliográfia összeállítására a Tanárképző Intézet által elfogadott modellt (az Amerikai Pszichológiai Társaság szabványát) javasoljuk. Azonban a jelölt szakterületének sajátosságaitól függően, és a témavezetővel egyetértésben más, a szakterületen széles körben használt szabványok is alkalmazhatók. Fontos azonban, hogy a dolgozat egészében egységesen ugyanazokat a hivatkozási rendszert használják

A felhasznált források sorrendje a következő:

- A könyveket, fejezeteket, tanulmányokat az írók nevének ábécérendje szerint kell felsorolni, a forrás típusától függetlenül (hagyományos vagy elektronikus).
- Tiszteletben kell tartani a választott bibliográfiai hivatkozási szabványt. Az APA szabványok szerint az elfogadott formátum a következő:

Könyvek:

Szerző, A.A. (kiadás éve). A könyv címe. Megjelenés helye: Kiadó.

Példa: Billig, M. (1991). *Ideology and opinions*. London: Sage Publications.

Cikkek:

Szerző, A.A. (kiadás éve). A cikk címe. A folyóirat címe, kötet száma (kiadás száma). oldalszám.

Példa: Avramidis, E. és Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: a review of the literature. *European Journal of Special Needs Education*, 17 (2), 129–147.

DOI: digital object identifier

Elektronikus források:

Szerző, A.A. (publikálás éve). A szöveg címe. Hozzáférés dátuma. URL (weboldal).

Példa: Martin, T. H. (2018). *Investing in Millennials*. Retrieved on May 15, 2020. From: https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=paul_bigdata

- Az elektronikus forrásokat nem csupán a webcím feltüntetésével, hanem fel kell tüntetni minden szükséges bibliográfiai adatot (szerző, cím, publikálás éve – ha azonosítható).

VIII. Mellékletek

A dolgozat mellékletei **a munka során hivatkozott anyagokat** tartalmazzák. Nem tartalmazzak olyan dokumentumokat, amelyek nem kapcsolódnak a dolgozatban szereplő vizsgálatokhoz.

Mellékletekként szerepelhetnek:

- óratervek/ tevékenységtervek, amelyek részletezik a tanítás-tanulás-értékelés folyamatait a kutatás kontextusában;
- a kutatás leírásában említett gyakorlati tevékenységekhez kapcsolódó dokumentumok (szabályzatok, határozatok stb.);
- a kutatás során használt kérdőívek, feladatlapok, munkalapok, értékelési rácsok;
- tesztelési protokollok, példaként szolgáló kérdőívek;
- gyermekek által készített munkák (példaként);
- fényképek, amelyek bemutatják az alkalmazott beavatkozási lépések különböző aspektusait.

IX. A dolgozat borítójának és első oldalainak szerkesztési irányelvei

- A dolgozat borítója az alábbi minta szerint készül (román nyelven):

<p style="text-align: center;">UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA DEPARTAMENTUL PENTRU PREGĂTIREA PERSONALULUI DIDACTIC</p> <p style="text-align: center;">LUCRARE METODICO-ȘTIINȚIFICĂ PENTRU OBȚINEREA GRADULUI DIDACTIC I</p> <p style="text-align: right;">CANDIDAT, [funcția, numele și prenumele]</p> <p>COORDONATOR, [funcția didactică, prenumele și numele]</p> <p style="text-align: center;">CLUJ-NAPOCA <i>anul susținerii lucrării</i></p>
--

- Az első oldal szerkezete megegyezik a borítóéval, de a *LUCRARE METODICO-ȘTIINȚIFICĂ PENTRU OBȚINEREA GRADULUI DIDACTIC I* cím helyett a dolgozat címét kell feltüntetni. Ezt követi a magyar nyelvű címoldal.

BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
TANÁRKÉPZŐ INTÉZET
BŐLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

I. FOKOZATI ÉS TUDOMÁNYOS DOLGOZAT

Témavezető,
[név, munkaköri beosztás]

Jelölt,
[név, munkaköri beosztás]

KOLOZSVÁR
a védés éve

- A dolgozat tartalomjegyzéke a címoldal után kerül.

B. Együtműködés a dolgozat irányítójával

A dolgozat irányítójával való folyamatos együtműködés hasznos lehet, mert:

- A rendszeres találkozók során feltehet kérdéseket a dolgozat kidolgozásával és bemutatásával, a kutatás lefolytatásával, valamint a dolgozat értékelési kritériumaival kapcsolatban.
- Az irányító tanár határidőket szab meg az egyes fejezetek leadására, ami arra ösztönzi Önt, hogy tervszerűen és rendszeresen végezze tanulmányait.
- A tanártól kapott visszajelzések alapján megbizonyosodhat arról, hogy helyes a kutatási irány.
- Az ugyanazon tanár irányítása alatt dolgozó más kollégákkal való találkozás segíthet Önnek az ütemtartásban.

C. A szöveg formázása

Oldalformátum: A4 (297x210 mm)

Margók: felül 2,00 cm, alul 2,00 cm; bal oldalon 3,00 cm, jobb oldalon 2,50 cm

Betűtípus: Times New Roman, 12-es méret, 1,5-es sorköz, sorkizárt

Az ékezetek használata kötelező.

Fejezetcímek: Times New Roman, 14-es méret, félkövér, nagybetűs, középre igazított

Alfejezetek címei: Times New Roman, 12-es méret, félkövér, balra igazított

Az alfejezetek és egyéb egységek címeit, amelyek a tartalomjegyzékben és a dolgozat szövegében szerepelnek, meg kell számozni egy egységes formátum szerint, amelyet meg kell tartani a dolgozat egészében.

Az alfejezeteket a fejezetek számához igazodva kell számozni, legfeljebb három számjegy használatával (példa: I.1.2.1.).

Lábjegyzetek: csak magyarázó jellegű megjegyzésekre ajánlott használni, bibliográfiai hivatkozások megadására nem.

Ábrák, grafikonok és táblázatok: az oldal közepére kell helyezni, sorrendben számozni, és mindegyiknek címet kell adni. A szövegben hivatkozni kell a dolgozatban szereplő ábrákra, grafikonokra vagy táblázatokra.

A táblázatok és ábrák elnevezése a következőképpen történik:

- *Minta:* I.1. táblázat A táblázat elnevezése (*a táblázat fölé kell írni*).

A számozás módja: az első szám a fejezet száma (római szám), a második pedig az adott fejezeten belüli táblázat száma (arab szám).

- *Minta:* I.1. ábra vagy I.1. grafikon: Az ábra/ grafikon elnevezése (*az ábra vagy grafikon alá kell írni*).

A számozás módja: az első szám a fejezet száma (római szám), a második pedig az adott fejezeten belüli ábra vagy grafikon száma (arab szám).

A dolgozat Tanárképző Intézethez történő leadása esetében javasoljuk, hogy a dolgozatot egyoldalas nyomtatással, A4-es formátumú lapokra nyomtassa ki, és kemény borítóval köttesse be. Emellett azt is javasoljuk a szerzőknek, hogy nyomtassanak és őrizzenek meg egy példányt a saját archívumuk számára.

D. A tudományos tevékenység etikai elveinek betartása

Az I. fokozati dolgozat kidolgozása során a jelölteknek be kell tartaniuk a tudományos tevékenység és kutatás etikai normáit, hogy elkerüljék a plágium vagy a szerzői jogok megsértését. A **plágium** más személyek ötleteinek, módszereinek, eljárásainak, technológiáinak, eredményeinek vagy szövegeinek sajátként való feltüntetését jelenti, függetlenül attól, hogy ezek milyen módon kerültek a jelölt birtokába. A plágium elkerülése érdekében szigorúan be kell tartani a szövegben, valamint a bibliográfiai listában történő hivatkozások elkészítésére és a bibliográfiai források használatára vonatkozó szabályokat.

A dokumentációs források és a bibliográfiai hivatkozások megfelelő kezelése érdekében javasoljuk elektronikus idézetek használatát, amelyek tartalmazzák a pontos idézéshez szükséges bibliográfiai adatokat.

Figyelem! A szakirodalomból átvett ábrák, táblázatok, képek és sémák esetében is kötelező a forrás pontos feltüntetése!

A dolgozatnak tartalmaznia kell egy **eredetiségnyilatkozatot**, amelyben a szerző vállalja a kutatási etika betartását. Ennek a nyilatkozatnak nincs előírt formátuma. Tartalma a hatályos metodológiából származik, és jelen útmutató A szakaszában található meg.

E. Egyéb javaslatok a szöveg kidolgozásához és szerkesztéséhez

- A szöveget ékezetekkel írja meg. Már a kezdeti verziót is olyan formában helyezze el az oldalon, amely a végleges változathoz közel áll, még ha nem is befejezett szöveg.
- Nem szükséges a bevezetővel kezdeni. A dolgozat részeit olyan sorrendben dolgozhatja ki, amely az adott pillanatban logikusnak tűnik. Általában a bevezetőt a végén írják meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy annak egyes részei ne lennének tisztázottak már a kezdetektől. Fontos, hogy a kezdetektől tisztában legyen azzal, milyen érvek szólnak a téma vizsgálata mellett, melyek a központi gondolatok, és mely fő elméletek segítik a téma elemzését.
- A dolgozat három alapvető része szerint szervezze meg az ötleteit: bevezető, kifejtés, következtetés. Csoportosítsa gondolatait általánosságuk és magyarázó erejük szerint. Egyes gondolatok a bevezetés érveléséhez illenek, míg mások inkább a szöveg elegáns lezárására szolgálnak.

- Fektessen nagy hangsúlyt a bevezető és a tartalom koherenciájára.
- Már a kezdetekkor fogalmazza meg a dolgozat fő gondolatát és az alkalmazott megközelítést. Így mindig tisztában lesz azzal, mit követ a dolgozatírás során.
- A szöveg kidolgozása során folyamatosan igazodjon a célokhoz és a vizsgálat szempontjaihoz.
- Állítson össze kérdéseket, amelyekre a szövegben válaszokat adhat, így ellenőrizve a szöveg relevanciáját és hasznosságát.
- Egyszerűen, tömören és röviden fogalmazza meg gondolatait. Kerülje a túl hosszú mondatokat, vagy ha eleinte így fogalmaz, legyen kész a szöveg átdolgozására és a mondatok szegmentálására.
- Indokolja gondolatait, és támassza alá kutatási vagy valós példákkal, különösen az elméleti megalapozáskor.
- Emelje ki a kutatási eredmények az oktatási rendszer vagy folyamat gyakorlati problémáinak megoldására való alkalmazhatóságát.
- Gondolja át, hogyan könnyítheti meg a szöveg olvasását, és alkalmazzon néhány talált megoldást.
- A címek, alcímek, táblázatok és ábrák esetében használjon egységes formázást és számozást. Alapszabály, hogy azonos szintű címek ugyanolyan méretű betűtípussal jelenjenek meg, és egységesen legyenek számozva a dolgozat teljes terjedelme alatt.
- Biztosítsa, hogy a dolgozatban szereplő táblázat és ábra mindegyikének legyen címe, és hivatkozzon rájuk a szövegben. A táblázatok és ábrák számozása minden fejezetben újratekődik, és a táblázat vagy ábra száma (arab számjegy) a fejezet számát (római számjegy) követi.
- Használja a formázási lehetőségeket az ötletek, fogalmak, személyes hozzájárulások és a szöveg főbb részeinek kiemelésére.
- Nagyon hasznos lehet, ha a leadás előtt odaadja egy kollégájának elolvasásra, hogy visszajelzést kapjon.

F. Ajánlások a dolgozat bemutatásához

- A bemutatón kapott jegy nemcsak magát a dolgozatot, hanem az előadás minőségét is tükrözi. Ezért fontos, hogy gondosan készüljön fel az előadásra.
- Az előadás során összpontosítson a dolgozat értékes elméleti és gyakorlati gondolatainak érvelő és meggyőző bemutatására.
- Az előadásban nem kötelező szigorúan követni a dolgozat szerkezetét. Az előadást a kutatási célok, a kutatás fő kérdései köré is tervezheti, vagy kiemelheti a dolgozatban szereplő eredeti hozzájárulásokat.
- Ne tűzze ki célként, hogy a kutatási folyamat minden adatát bemutassa. Koncentráljon a lényeges adatokra.
- Gondosan válassza ki a diák színét és dizájnját, hogy a szöveg a bemutató helyszínének körülményeitől függetlenül jól látható legyen.
- Használjon modern eszközöket a dolgozat bemutatásához. Ez előírt értékelési kritérium a jelenlegi módszertanban.
- A bemutatót csak az előadás támogatására használja. Ne korlátozódjon a diák szövegeinek felolvasására.
- A diákat ne terhelje túl szöveggel. Csak kulcsszavakat vagy alapvető gondolatokat tüntessen fel.
- A saját eredményeire fektesse a hangsúlyt.
- Ismerkedjen meg a diák tartalmával és sorrendjével, hogy az előadás gördülékeny legyen.
- Csak akkor használjon áttűnéseket és animációkat, ha ezek értéket adnak az előadáshoz. Ellenkező esetben feleslegesen megszakíthatják a szóbeli bemutatót.
- Mérje le az előadás idejét, hogy biztos lehessen benne, hogy tartani tudja a meghatározott időkeretet. Javasoljuk, hogy a dolgozat bemutatása ne haladja meg a 15 percet.
- Az előadás befejezése után a bizottság tagjai kérdéseket tehetnek fel. Készüljön fel gondolatait alátámasztására és a rugalmas válaszadásra.